

Ismail Kadare

A dal

Folyton egyetlen dologról álmodott, mindig ugyanarról és egyre gyakrabban: hogy az ő tiszteletére zendítenek rá egy dalra. Egy dalra, amelyet akkor hallani, mikor a hegyekben leszáll az est és felhők úsznak át az égen.

Az évek egyre teltek, ám senki nem énekelt neki egy dalt. „Hát nincs itt senki, aki rázendítene nekem egy dalra?” – gondolta, bár még fiatal volt, és élete nagyobbik fele még előtte állt.

Néhány évvel ezelőtt született meg szívében az álom egy dalról, mikor egy őszi éjjel egyedül utazott a hegyek között a nemzetségéhez. Az éjjel kék horizontján félelmetesen megnyúltak a hegyek csúcsai, és ahogy ott egyes-egyedül gyalogolt puskájával a karján, hirtelen rátört az érzés, hogy eltörpül a nagy, sötét hegyek súlya alatt. Pontosan akkor, amikor megérezte, hogy lelke darabokra tört kicsinységében, valahol messze meghallott egy dalt. Egy vontatott, szívhez szóló hang dalolt egy hősi éneket valamerre egy kunyhóban, amelyet betakart a sötétség. A szél a hang irányába fúj, és ő nem tudta kivenni, honnan jöhet pontosan a dal, amíg az el nem halt lassan, és ott maradt valahol a hegyek között, megfoghatatlanabban és örökebben, mint maguk a hegyek.

És hirtelen megszületett a nagy álom: az ő nevét énekelték egy vontatott, nyugtalanító dalban, az éjszaka fekete örvényében.

Ezután évek teltek el, és az élete még mindig dal nélkül maradt. Bár igaz, hogy az új dalok a hegyvidéken már igen ritkák voltak, de mégis előfordult néha, hogy élőnek szólt a dal. „Hát senki nem fog rázendíteni nekem egy dalra?” gondolta, és minden eltöltött napot egyre feleslegesebbnek érzett.

Egy nap egy messzi város piacán megölt egy embert pontosan a kávézó közepén. Ez az ember egy olyan családból származott, amelyikkel az ő nemzetsége évek óta vérvizályaiban állt. Neki nem vették véréit, mivel az ő nemzetsége nagy volt, és ő túl messze volt attól a férfitől, aki a legutolsó halott volt a két család között. Mégis az életével játszott, és gyilkolt egy messzi város kávézója közepén. Ám még ezután se fakadt dalra neki senki. A sötét estéken hiába várta, hogy meghallja az ő dalát. Teltek-múltak az esték, hidegen, egyhangúan és némán.

„Soha, senki?” gondolta sápadtan, miközben a fáradt falubelieket figyelte, ahogy esténként kukoricával megrakott zsákokkal a hátukon visszatértek a távoli helyekről. Hát akkor soha, senki.

– A dal sokba kerül – mondta neki egy nap egy öreg a nemzetségéből. – Ne kívánd a dalt, fiam, a dal életet követel.

„Ezt nem tudom elhinni – mondta magában –, hogy ilyen drágán kellene fizetni egy dalért. De mintha ezért is lenne így...”

Egy éjjel elrabolt egy lányt egy másik nemzetségből, és feleségül vette. Nem szerette a lányt, de elrabolta, hogy az ő nevét visszhangozzák mindenhol. Elteltek a téli hetek, hónapok hóval és széllel, miközben ő az új feleségével töltötte napjait, aki megértette, hogy a férfi nem szereti őt. Mégsem volt dala a számára.

Talán ha megjön a tavasz – gondolta, és a szeme telve volt szomorúsággal. Tavasszal könnyebb lesz dalra fakadni. A tavasz eljött, és el is ment anélkül, hogy bármilyen dal is felcsendült volna a férje számára.

Talán majd nyáron, gondolta később. Akkor az éjjelek melegek lesznek, és az emberek kevésbé lesznek éhesek.

A nyár eljött, és a szeme még mélyebbé és sötétebbé vált. A madarak: trumba-trumba, elhagyták a hegyeket, és északnyugatról egyre gyakrabban érkeztek esővel terhes felhők. A szél elsűvített a nagy üresség fölött.

Egy őszi este népes esküvői vendégsereget várt egy messzi faluban egy menyasszony, kiket elkapott az eső egy nagy falu előtt. Ezért meggyorsították lovaikat, mikor egy elterült férfit pillantottak meg hason fekve az út mellett. A puskát még mindig magához szorította, és az eső csuromvizessé tette a haját, testét rászáradt vér borította. Az egyik esküvői vendég hátára fordította a halottat, de senki nem ismerte. A vendégek lemosdatták az út közepén, majd a lovaikat a nagy falu irányába ösztökélték, ahol eltöltötték az éjszakát és ehettek egyet. Vacsora közben, mikor rakit ittak, az egyik férfi közülük, egy igen idős, rázendített egy dalra a lahutáján¹ az ismeretlen halott férfi emlékére, ki az út közepén feküdt kiterülve az esőben.

Másnap reggel az esküvői vendégsereg elindult, magukkal víve a dalt, egyenesen a felhőkkel elfátyolozott magas hegyek közé.

Turóczy Zsófia fordítása

Ismail Kadare (1936) albán író, költő, esszéíró. A kortárs albán irodalom legnagyobb, nemzetközileg is elismert, többször Nobel-díjra javasolt alakja. A lefordított novella az *Emblema e dikurshme* című novelláskötetből származik.

Petra Soukupová (1982) a prágai FAMU-n végzett forgatókönyvíró és dramaturg szakon. Első prózai művéért, a 2007-es *K moři* (*A tengerhez*) című regényéért Jiří Orten-díjat kapott. Második, a három történetből álló *Zmizet* című kötete az év könyve lett, s több mint húszezer példányban kelt el. Harmadik műve, a *Marta v roce vetřelce* című regény 2011 októberében jelent meg.

¹ Egyhúrú albán népi pengetős hangszer